

Filosofi slår an. Det var stappfullt da Egil A. Wyller og Arne Næss møttes for å snakke etterkrigs filosofihistorie fredag.

*Aftenposten 5.4.97*

TOVE DIESEN  
JON HAUGE (foto)

Et skohorn kunne ikke presset inn flere i auditoriet, der folk vaglet seg i trapper og passasjer og utover gulvene. Flere hundre fikk dermed med seg det historiske møtet mellom filosofiprofessorene, i et rom med knapp plass for 150.

De markante skikkelsene ruver fra hver sine ståsteder innen filosofien. Den lydhøre forsamling opplevde vennligsinnet filosofisk småfinting av godt underholdningsmerke, for de to nestorene er drevne forelesere med sans for å spisse replikken.

De møttes nettopp da etterkrigstiden begynte. I 1945 var Wyller en ung mann på 20. Næss en eldre herre på 33, forlengst filosofiprofessor. De var og ble forskjellige. Men om feidene har vært der, var de begge rausa i dagens møte.

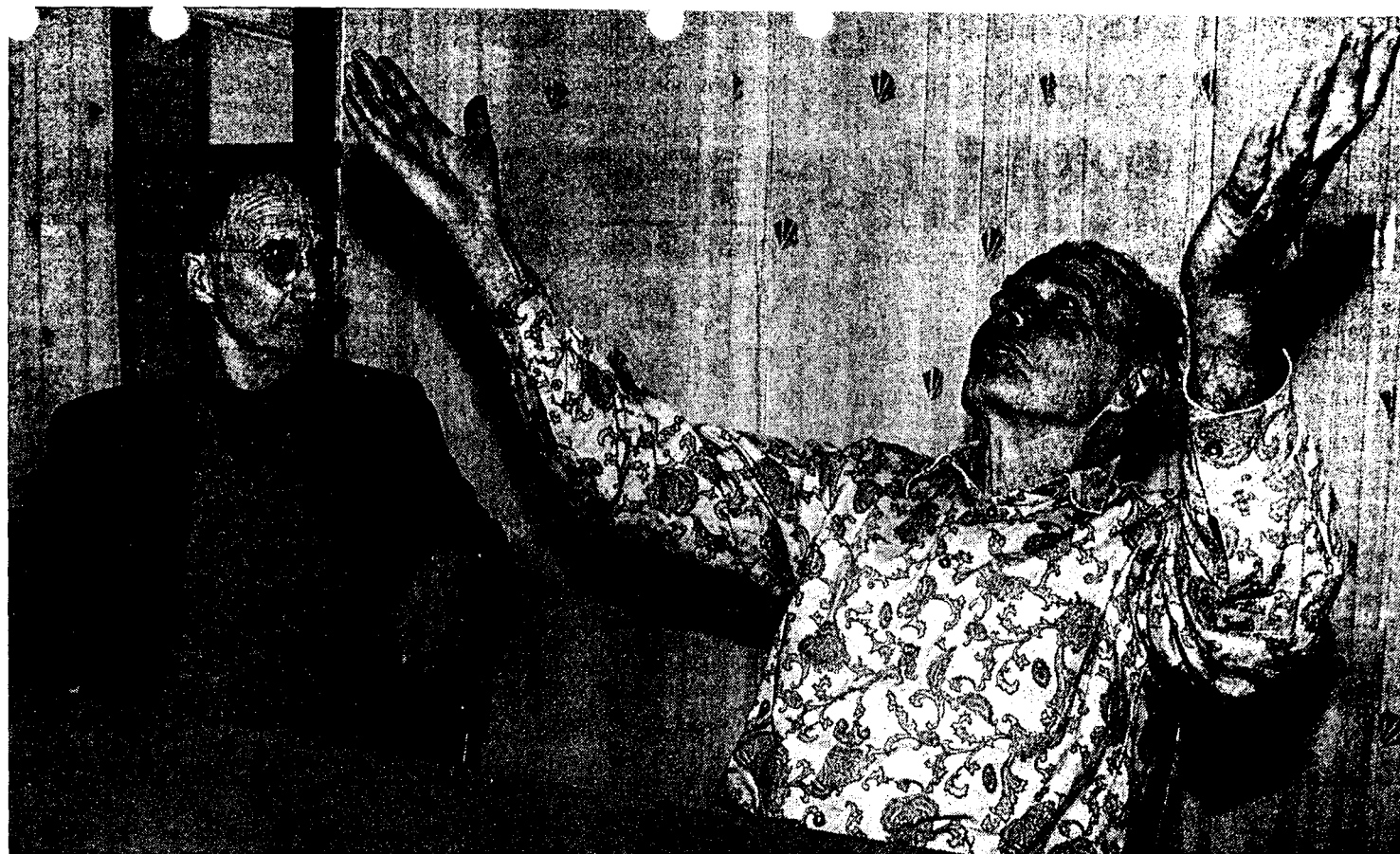
Det er flott vi har Egil. Jeg kunne ikke dekke hans filosofiske felt og forskning, sa Arne Næss.

Næss er snever som filosof, men storslått som menneske, karakteriserte Wyller på sin side.

### Mange retninger

Wyller tok aldri noen filosofisk eksamen. Han var fersk idéhistoriker da han kom til professor Næss, som en av flere som samlet seg rundt filosofiprofessoren.

Næss skapte ikke etterkrigstidens filosofi. Den ble til av krigserfaringen som satt i kroppene våre. Pluss magistergraden. Pluss Næss. Som lot oss arbeide oss frem mot den velsignede magistergraden i hver våre retninger



RAUSE RIVALER: Nestorene Egil A. Wyller (f.v) og Arne Næss samlet stappfullt auditorium til vennligsinnet nærkamp om filosofi.

te Wyller. Næss ble betatt av det spinosistiske helhetssyn allerede som gymnasiast. Han leste Spinoza på latin og tok latinartium.

Muligens har et menneske et helhetssyn i 4-5-årsalderen. Siden blir verden mer og mer uoversiktlig, inntil du bare kan si: Her står jeg og kan ikke annet. Aristoteles var også inne på det da han hevdet at det er uoppreagert å tro at man kan bevise alt.

Næss opplevde 40-årene som vanskelige.

Det hersket en forferdelig overfladiskhet ved Universitetet. Det minnet mest om russetid, en masse surr om livets mening, hvor min kulturpolitiske oppgave

ker, så prøv å finne ut om dere mener noe med det!

### Konsentrasjon

Egil A. Wyller har nylig utgitt verk nr. 15 i en serie på 20 «Henologiske skrifter» som omhandler filosofiske og religiøse tekster. Det ferskeste bindet heter «Konsentrasjon».

Tittelen er tretydig. For det første gjelder det filosofiens konsentrasjon om det ene nødvendige. Dessuten er det krigens konsentrasjonsleirer i all deres gru. Og til sist henspiller det på min far som fange i konsentrasjonsleir. Han skapte diktet «Konsentrasjon». Det ble til i hodet til en nesten død utsultet fange. Min

far overlevde fordi han diktet, sa Wyller.

Vi opplevde en fenomenal frigjøring, men allerede høsten 1945 ble grusom, sa Næss og siktet til alle de 80 000 anklagene om landssvik.

### Filosofiskuff

Det var en forferdelig tid, etisk sett. Ikke minst for de mange foreldre som hadde mistet sine sønner og ønsket å vite hva som var skjedd. Jeg oppdaget at de som var helt knust, ikke kunne hate. Du må ha noe av selvet ditt tilbake for å kunne hate. Det var en tid da filosofien hadde mye å lære om menneskelighet og medmenneskelighet. Det gjorde de

gandhistiske ikkevoldsnormene aktuelle; du skal ikke gjøre dine motstandere dummere enn nødvendig. Faktorer som fornuften som menneskelig evne, og den generelle menneskelige feilbarlighet, var viktige for Næss. Logisk positivisme, saklighetsideologi, kommunikasjonsideologi, økosofi, naturfilosofi, Arne Næss smetter fra den ene filosofiskuffen til den andre. For han vil ikke havne i en skuff, presiserte han.

Wyller befinner seg på sin side vel med begrepet religionsfilosofi. Det siste bindet av de 20 er allerede skrevet. Det skal hete Jesus.

Min filosofi munner ut i ren forkynnelse. Bindet blir muligens ikke lest i min tid, men det vil nok bære frukter. Før eller senere.